

Speech Diederik Samsom PvdA Midden Oostendebat Zwolle

28 maart 2015 – Gesproken woord geldt

Geachte dames en heren,

Dank u wel. Thank you.

Let me first address today's distinguished international guests. It is a real honour to have you here in the city of Zwolle. Thank you so much for coming and for your valuable contributions to this meeting. And please allow me apologise: I will come back to you in English at the end of my speech, but let me first continue in Dutch.

Dames en heren,

Twee jaar geleden, op exact deze plek, spraken wij uitvoerig met elkaar over de razendsnelle ontwikkelingen in het Midden-Oosten en Noord-Afrika. We spraken toen ook af onze discussies over deze belangrijke regio voort te zetten. Ik ben blij dat we woord hebben gehouden. Ik ben blij te constateren dat die sterke verbondenheid, van veel partijgenoten en van velen daarbuiten, er vandaag nog altijd is. Ik wil de S&D, de Max van der Stoep Foundation en het Internationaal Secretariaat danken voor het initiatief van deze bijeenkomst. Zonder hen was dit niet mogelijk geweest.

Toen, twee jaar geleden, probeerden we een voorzichtige tussenbalans op te maken van de gebeurtenissen sinds de start van de Arabische lente. Toen al werden we geconfronteerd met een machtsvacuüm in Libië, zagen we groeiende betogingen tegen de Morsi-regering in Egypte en telden we tienduizenden slachtoffers in de Syrische burgeroorlog. En toch sprak ik die dag de hoop uit dat wanneer we elkaar weer zouden treffen, ons gesprek zou gaan over volgende stappen op weg naar een veiliger, vrijer en welvarender Midden Oosten.

Het contrast tussen die hoopvolle woorden en de beelden die we sindsdien bijna dagelijks op het nieuws zien, kan haast niet groter zijn. De realiteit is op veel plaatsen zelfs nog donkerder dan het zwartste scenario dat we toen voor mogelijk achtten.

De conflicten *verbreden* zich. Syrië en Irak en verder, Libië en Jemen. *Ze verdiepen* zich. Meer strijdende partijen, steeds barbaarsere oorlogsmisdaden – niemand is veilig.

En ze *verbinden* zich met onze samenlevingen hier. Jonge mensen hier, die we onder onze ogen zien veranderen, met grote gevolgen. ‘Parijs’ en ‘Kopenhagen’ tonen op gruwelijke wijze dat daar en hier verbonden zijn.

De verbinding tussen daar en hier uit zich ook in een ongekeerde stroom vluchtelingen. Op gammele bootjes wagen tienduizenden zich over de Middellandse zee. De beelden gaan door merg en been. Maken wanhopig. Een oplossing is immers niet eenvoudig voor handen. Meer hulp in de regio, meer gereguleerde migratie, minder kansen voor mensensmokkel. Een complexe mix in een hardnekkige realiteit. Het laatste wat we dan nodig hebben is de vlucht naar plat populisme. Zoals het onzalige voorstel de Europese grenzen te sluiten. Het is in strijd met onze barmhartigheid en onze opdracht tot solidariteit. Er zal hier altijd, altijd plek zijn voor hen die huis en haard moesten achterlaten en bij ons bescherming zoeken.

Dames en heren,

Wie de chaos en de tektonische machtsverschuivingen die momenteel om ons heen plaatsvinden, tot zich laat doordringen, wordt het koud om het hart. Op steeds meer plaatsen zijn onze waarden van vrede en vrijheid verder weg dan ooit. In die omstandigheden zie je de roep om afzijdigheid aanzwellen, laat ze het lekker zelf uitzoeken. Elders, ook in de politiek, zie je een terugkeer naar de hypocrisie van weleer, dictators die onze veiligheid en vrijheid met rust laten, mogen ongestraft, of zelfs met westerse steun, de veiligheid en vrijheid van hun eigen volken ondermijnen. Afzijdigheid en hypocrisie zijn het laatste wat de wereld nu nodig heeft. Juist nu moeten we stelling nemen in onze buitenlandpolitiek. Omdat onze waarden van vrijheid, veiligheid en respect, universele waarden zijn. Omdat in onze idealen iedereen recht heeft op een veilig en menswaardig bestaan.

Het is precies de relativering van de mensenrechten die me zo tegenstaat in de opstelling van de VVD vanochtend in de Volkskrant. Het past in een patroon. De voortdurende aanvallen op essentiële verdragen zoals het Europese verdrag van de rechten van de mens, het egoïsme in de benadering van het vluchtelingenvraagstuk en nu dan het pleidooi om dictators die martelen en onderdrukken, met rust te laten, in het belang van onze veiligheid.

Het is bovendien een volstrekt contraproductieve benadering. De ellende in het MO en elders is mede veroorzaakt doordat het westen tientallen jaren de meest wrede regimes de hand boven het hoofd hield, en nog steeds houdt. Het belangrijkste argument waarmee terroristen aanhang voor de strijd tegen het westen mobiliseren, is dat wij gemene zaak hebben gemaakt, en nog altijd maken, met de meest wrede dictators. Als wij één grote zwakte hebben in de wereld buiten het westen, is het dat we in hun ogen hypocriet zijn; dat we vrijheid voor onszelf claimen en maar het hen misgunnen door steun aan onderdrukkers.

En hadden we de redenering van Zijlstra indertijd toegepast op Spanje, Griekenland en Portugal. Waar zou Europa dan nu hebben gestaan? Ik had gewild dat we het vandaag aan Max van der Stoel hadden kunnen vragen.

Natuurlijk zijn we soms genoodzaakt de krachten te bundelen met landen die we niet direct als gelijkgezinden beschouwen. Dat is vaker zo geweest. Maar nooit mag de strijd tegen onderdrukking en mensenrechtenschendingen daaraan ondergeschikt gemaakt worden. Onze waarden even terzijde schuiven zal ons op de lange termijn alleen maar verder van huis brengen.

Het steunen van dictators als veiligheidsstrategie. Het is onverantwoord, kortzichtig, en contraproductief. Het is en zal nooit onderdeel uitmaken van het buitenlandbeleid van een regering met de PvdA erin.

Onze keuze is een andere. Wij kiezen voor een realistisch buitenlandbeleid dat voortgedreven wordt door idealen. De idealen zijn helder. Het realisme vergt een complexe zoektocht naar balans. In het midden oosten gaat dat in essentie over de balans tussen slagkracht en veerkracht.

De *slagkracht* is nodig tegen destructieve krachten in 'de wereld van instabiliteit' die ieder respect voor menselijke waardigheid ontberen. We moeten niet naïef zijn over het soort tegenstander waarmee we van doen hebben. Maar tegelijkertijd moeten we de *veerkracht* van de goede krachten binnen die landen versterken. Omdat we weten dat we er met bommen gooien alleen niet komen. Dus moeten we voorkomen dat nog meer landen meegezogen worden in conflict. Investeren in wederopbouw en verzoening. De handen ineen slaan met progressieve en gematigde krachten.

Slagkracht én veerkracht. Het één kan niet zonder het ander. Daarom vliegen onze F16's door het luchtruim en trainen we grondtroepen. En steunen we diplomatieke initiatieven om verdere escalatie te voorkomen en om oplossingen te zoeken. Hameren we er keer op keer op dat vooral de voedingsbodem van extremisme moet worden weggenomen en dat financieringsbronnen worden drooggelegd. Spreken we partners aan op goed en inclusief bestuur, bescherming van minderheden en respect voor internationaal recht.

Daarom ook kan investeren in meer veiligheid, de nieuwe mode in Den Haag, niet louter synoniem zijn voor meer investeren in defensie. Veiligheid komt niet alleen van tanks en vliegtuigen. Veiligheid is minstens zo afhankelijk van diplomatie, van internationale samenwerking, van een goede informatiepositie en, bovenal, van economische ontwikkeling. Die elementen van het brede veiligheidsbeleid zullen dus naast elkaar gewogen moeten worden. En dat is precies waar de Partij van de Arbeid op inzet als er over meer geld naar veiligheid wordt gesproken.

Dames en heren,

Te midden van deze regio in flux, kenmerkt één conflict zich door een triest stemmende continuïteit. Israëli's en Palestijnen zijn er nog altijd niet in geslaagd om vrede te sluiten. De zoveelste Gaza-oorlog, de moeizame toenadering tussen Palestijnen onderling en de uitslag van de recente verkiezingen in Israël, stemmen alles behalve optimistisch.

Maar ook hier geldt dat moedeloosheid of afzijdigheid geen optie is. Juist nu zal Europa zich moeten laten zien. Duidelijker dan in het verleden. Terecht hebben minister Bert Koenders en de nieuwe EU-buitenlandchef Federica Mogherini een nieuwe, ambitieuze koers uitgezet, zonder taboes over eventuele maatregelen om, zo nodig, druk op partijen te zetten.

Hetzelfde geldt voor Nederland. Ook wij moeten stappen zetten ter ondersteuning van constructieve krachten. De PvdA is daarom voor erkenning van de Palestijnse staat en voor aansluiting van Palestina bij internationale verdragen en organisaties. Om de ongelijkheid tussen onderhandelingspartijen te verkleinen. Om de internationale rechtsorde te bevorderen. Maar vooral om een bijdrage te leveren aan het doorbreken van de impasse. Laten we er alles aan doen om te voorkomen dat wanneer wij elkaar over twee jaar weer treffen, de pijnlijke mijlpaal van 50 jaar bezetting is bereikt.

Dames en heren, lady's en gentlemen,

Today we discussed about the struggle voor peace en human rights in the Middle East. Important discussions, with valuable contributions. But let us remember, here in the peaceful environment of the city of Zwolle, that there are people out there, doing the real work, struggling for peace, for human dignity. And they do so, in dangerous circumstances, with their own life in danger. We talk about the importance of standing up for human rights. They do it. And we need to stand up for them.

We need to stand up for people like Lobna Jeribi, who is here today. Lobna fights for democracy, for gender equality and for steps to be taken to protect women against violence. And not only did she fight and admirable fight, she was successful and we applaud you for it.

Ladies and gentlemen,

If the past few years have taught us anything, it is that our values can never be taken for granted. And that the frontiers of conflict elsewhere can cut straight through our own cities. It means that narrow definitions of 'national interest', that had become fashionable in the past decades, are no longer valid. More than ever our interests are intertwined with those of others seemingly far away. More than ever will we need to take action to safeguard our security, our prosperity and the fundamental values which form the foundation of our societies. We cannot do that alone and the challenges we face will not be resolved tomorrow. But I am convinced that with determination, perseverance and by working together hand in hand, eventually we will succeed.

Thank you very much.